

ลิลิตยวนพ่าย

ฉบับไม้ค้ำแปล

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

โปรดให้พิมพ์เมื่อธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

๒๑๖

पुस्तक संस्था
कोलकाता

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

895.911
คส457

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ โสภณพิพรรฒธนากร
วันที่ ๑๕ เมษาคม ๒๔๖๕

ลิลิตยวนพ่าย

ฉบับมีคำแปล

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

โปรดให้พิมพ์เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๔๖๕

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

35982

สพฺพโรควินิมุตฺโต

สพฺพเวรมตีกุณฺโตนฺโต

สรวพโรควินิมุตฺตสัน

ความเคือคร้อนนในกมล

ปวงเวรววิรัตผล

เข็นยงลิ่งทุกข์แคล้ว

สพฺพสนฺตปาปวชฺชิตฺโต

นิพฺพุตฺโต จ ตุมฺภวํ ภาวํ ๗

ไกลสกนธ์

ปราศแผ้ว

ผดุงศุข เส็มอณา

คลาภพณภัยพาล

วันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

พจนานุกรม

คำอธิบาย

หนังสือลิลิตยวนพ่ายนี้ นัยอยู่ในหนังสือซึ่งแต่งก
อย่างเอกในภาษาไทยเรื่อง ๑ เป็นเรื่องพงศาวดารเฉลิม
พระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ครั้นเมื่อ
พระเจ้าทีโลกราชเมืองเชียงใหม่ลงมาชิงหัวเมืองฝ่าย
เหนือ ทรงพยายามทำสงครามจนมีไชยชนะเอาหัว
เมืองเหล่านั้นคนมาได้ จึงเรียกชื่อเรื่องว่ายวนพ่าย
มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มาในชั้นกรุง
รัตนโกสินทร์นี้ สมเด็จพระปรมานชิตชิโนรสทรง
แต่งลิลิตพงศาวดารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวร
มหาราชครั้งทรงทำยุทธหัตถีมีไชยชนะพระมหาอุปราช
หงสาวดีอีกเรื่อง ๑ จึงทรงเรียกชื่อเรื่องว่าเตลงพ่าย
ให้เป็นคู่กัน

หนังสือยวนพ่ายนี้แต่งเมื่อศักราชเท่าใด แต่ใคร
เป็นผู้แต่งหาปรากฏไม่ สังเกตดูโดยทางสำนวนดูเป็น
สำนวนเก่ามาก ทั้งความรู้เรื่องพงศาวดารในตอนทีแต่ง
นี้ ก็รู้ถนัดกว่าที่ปรากฏในหนังสือพระราชพงศาวดาร

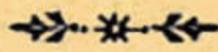
แต่หนังสือพงศาวดารเชียงใหม่ เพราะฉะนั้นน่าจะแต่ง
 ในเวลาใกล้ ๆ กับเหตุการณ์ที่กล่าวถึงจึงยังสามารถรู้
 เรื่องได้ถนัด สันนิฐานว่าเห็นจะแต่งในรัชกาลสมเด็จพระ
 พระรามธิบดีที่ ๒ ซึ่งเป็นพระราชโอรสสมเด็จพระ
 ยรมไตรโลกนารถเสวยราชย์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๓๔ จน
 พ.ศ. ๒๐๗๒ แต่สังเกตโดยทางสำนวนรู้ได้แน่นอนอย่าง ๓ ว่า
 ผู้แต่งลิลิตเรื่องยวนพ่ายเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญทั้งใน
 ทางภาษาแลแบบแผนขนบธรรมเนียมราชการ คงเป็น
 กวักเป็นคนสำคัญในสมัยเมื่อแต่งหนังสือเรื่องนี้ หนังสือ
 เรื่องยวนพ่ายจึงเป็นต้นขบถอกันว่าเป็นตำราเรื่อง ๑ ทุก
 สมัยสืบมาจนกาลบัดนี้

แต่หนังสือเรื่องยวนพ่ายถ้าจะกล่าวแล้วเป็นหนังสือ
 อากัปกวีก็ยกกลอนตำราเรื่องอื่น เช่นลิลิตพระลอแล
 เกล็ดพ่ายเป็นต้น เพราะมีใครจะมีใครอ่าน เหตุด้วยใน
 กำนมัสการแลคำขอพระเกียรติข้างตอนต้นหนังสือยวน

ฝ่ายผู้แต่งใช้ศัพท์แลแสดงอรรถอันลึกซึ้งเข้าใจยาก ผู้
 อ่านๆ แค่นั้นไปไม่ได้เท่าใดก็มักฉงนสนเท่ห์แล้วเลย
 เชื้อหน้ายักหนึ่งสอทิ้งเสีย ไม่อ่านไปจนถึงตอนเรื่อง
 พงศาวดาร เช่นคังนี้โดยมาก เห็นจะเป็นมาช้านานจึง
 มีผู้รู้แต่จะเป็นผู้โศกหาทรายไม่ อล้าห์แปลอรรถใน
 หนังสือยวนฝ่ายเขียนบอกไว้ ในต้นฉบับยอนหนึ่งซึ่งหอพระ
 สมคฯ ได้มา เป็นฝีมืออาลักษณ์ครั้งรัชกาลที่ ๒ เขียน
 จึงเข้าใจว่าจะเป็นฉบับซึ่งคัดไว้ในหอหลวงหาปรากฏว่ามี
 ที่อื่นอีกไม่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวราน
 รัถยทรงพระดำริเห็นว่าถ้าพิมพ์หนังสือยวนฝ่ายฉบับนี้
 ให้แพร่หลาย คงจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนทั้งในทาง
 ความรู้วรรณคดีแลความรู้พงศาวดาร จึงโปรดให้พิมพ์
 ขึ้นเป็นครั้งแรกในสมุคเล่มนี้

ยวนพ่าย

ว่า๑ ศรีสัตยิทธิสวัสดิ์ ชัยศกมมงคล วิมลวิบูลย์ อุดมยา
ทิเรก เอกภุธรกรกช ทสนัชสมุชลิท วิกสิทสโรไชคม
บรมนบอภิวาท ขาทรไชพระโคคม สันุพระสัทธรรมา
ทิตย ขพิตรมहितิมเหาฟาร มหานคราธยาครย
หฤทยวงค์ ทรงทวคิงยมหาบุรุษลักษณ อัครชัย
โฏษคร ขวรสัทมมงคล อนนตญาณอนนท อเศกษา
อภิต อสิคยานพยญชน พิรญชิต ฉายฉัพพิอรังษี
พยงรพิพรรณ จันทรโกฏี ไชกิสหรรสชัชวาล วิศาล
แสงรุ่งเร้า เท้าหกห้องฟ้า หล้าสัสบ คารนพมณฑล
สรณาภิวนทนสัทธรรมาคม อคัมภาภิวันทอรรษฏารยาภิวาท
อาทียุกชุกเข็ญ เป็นกรลักรล้าพร อรรณิศลลพิงล
ต่างต่าง พ่างจะชว่าทงงส้หล้า ฟ้าทงงหกพกหงาย

รสาบสยบภพมณฑล ในกษณนั้น บันนพรหมพิษณ
 อิศวรอกลเทศ เหตุบพิตรคึกกรณา ประชาราษฎร
 อวยววจพินาศทงมุล สุนฺญภพสยสัง อังแกล้งแล้งสรวย
 รวยเอา อัยญามูรริคามิศร ทว้ยบพิตรเสีรฯ ก็เสีคัง
 มาอัยคิในกระษัตริ ทวคิงขอมภิชาติ รงบราชริปู ช
 แม่นกินให้หงาย ทายแผ่นฟ้าให้ชว้า ล้ากรณทรตน
 วัคฉวิ ตรีโลกยบให้อุณห ทนุนพระพุทธคาสนให้ตรง
 ค่างกรษัตริให้กรสานต ประหารทุกขให้เกษย ขย
 เกษตรให้เกษม เปรมใจราษฎร ก้ารยศโยค คิลก
 โลกยอาศรัย ชยชยนฤเขนตราทรงเคช ภาล้งกินฟ้าฟุง
 ช้าวขจร ฯ

๑	พรหมพิษณบรมเศเจ้า	จอมเมรุ	มาศแฮ
	ย้เมศมารุคอร	อาศนม้า	
	พรุณคณิกุเพนทรา	สุรเสพย	
	เรีองรวรร้า	แจ่มจันทร	ฯ

- ๑ เอกาทศเทพแสง
เป็นพระศรีสรรเพชญ
พระเสด็จกำรงรักษ
ทุกเทพทุกทางไทรงวั
๑ พระมามลายโคกหล้า
มาตรยกไตรภพฤ
พระมายันเทาทกษ
ทุกเทศทุกท้าวไท
๑ พระมายศยั้งฟ้า
มาแก่งไครรัตนเรือง
พระมาสมลภาร
ไครแข่งไครช้องถ้ำ
๑ พระมาคฤโรมะเรือง
ทุกท้าวकिनขนเกรง
พระเสด็จแสดทงคุณ
เอกษัตรสองเฝ้า
- เขอาองค์
ที่อ้าง,
ลี้ยงโลกย ไล่แฮ
ช่วยไชย ฯ
เหลือศษ
รำไค
ทุกสิ่ง เล็บออยแฮ
นอยเนื่อง ฯ
กินชม ชนแฮ
รอบหล้า
เพญโพธิ ไล่แฮ
ถ้องเอง ฯ
แรงบุญ ท่านนา
กราบเกล้า
ครองโลกย ไล่แฮ
ไผ่เห็นขอเห็น ฯ

๑ พระมาเพญโภคพันธ์	ไพศรพ โสทเช
ภูลบ่อเงินทองทอง	บ่อแก้ว
พระมาเกศกเกษมภพ	ทงส์ เสบอยแซ
มาสำแดงกล้าแก้ว	เกลื่อนรณ ๗
๑ พระมามล้างท้าวท้าว	ชรณ
อันอาจเขากลเอา	ฟ้าอลัง
พระมาก่อภูมิ	ศวรรราช
อันอยู่โดยยุคคิพียง	พ่างอารย์ ๗
๑ พระมาแมนสาธุสั่ง	ถวายพร เพิ่มแซ
มาสำแดงชยชาญ	ช่วยแก้ว
พระมารบาลยร	ทุกทวีย ไส้แซ
มาสำแดงฤทธิแผ้ว	แผ่นกิน ๗
๑ พระเสด็จเสด็จคิพรแก้ว	การยทช ยิงแซ
มาสำแดงสิทธิศิลป์	เลอคลื่น
พระมายิ่งแมนฤทธิ	เรืองเคช
มาสำแดงยศพันธ์	แพ่งธมา ๗

- ๑ พระมาทุกเทศทัณ
 มาผ่านภูมาผาย
 พระมาก่อธรรมา
 มาสืบสืบมาช้า
- ๑ พระมายศโยคพัน
 มาพ่างมาพาเปน
 พระมาททยททยมสสมา
 มาททยขมาททยแผ้ว
- ๑ เอกัตวเอกาคมล้ำ
 (ประเสริฐยิ่งนักแลมีฤทธชาคมหาสองบมิได้)
 เอกทยาศรยแสง
 (หาชนผู้มีอัธยาศรัยเสมอเปนอันเค็ชว)
 เอกาจรค้ำารรักษ
 (ค้ำารงพระถันคานคจุกุเขอันเปนแห่งเค็ชวแล้วอํารุงรักษนุร)
 เอกสัศวเกอให้
 (เกอหมนุสัศวให้สว่างพ้นจากทุกถ้ำชเค็ชว)

มากลล

แผ่นหล้า

ครองโลกย

ข่มเขญ ๑

พรหมา

ข้นแก้ว

อิปราชญู เพรงแซ

แผ่นไตร ๑

เลอักษัทร ท่านญา

ชอบใช้

รองรายนุร ไล่แซ

ล้างคัลย ๑

หอสมุดกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๑ ทวิบททวิชาติ^๕เชอ สุรยวงษ ท่านฤา
(เปนมนุษ มนุษชาติขัตติยชาติ)
- ทวิคณาอิกธรรม^๖ เลอศลัน
(ประเสริฐด้วยธรรมอันยิ่งด้วยคุณสองคือหิริโอตตัปป)
- ทวิพิธทวารทรง^๗ สุรยเสัพย ไล้แฮ
(ทรงกุศลธรรมแลราชธรรม เสวยสุรภาพคุณดั่งพระอาทิตย์)
- เทวภาพเทวหกพัน^๘ แ้วนไว ๑
(พ้นจากสมเทห์ในที่จะให้เกิดประโยชน์ ๒ ประการ)
- ๑ ไตรทวิสไตรเทพเวอ^๙ ไตรวิคน
(สุจริต ๓ ๑ อุปปติ สมุติ อิศรชน รวม ๓)
- ไตรโลกยไตรไตรภพ^{๑๐} ท้าวเมท^{๑๑}
(มีปรีชา^{๑๒}ไปในโลกสามแลภพสาม สัตตโลก สังขารโลก โอภาส
โลก กามภพ รูปภพ อรูปภพ)
- ไตรไตรขีฎกทวิส^{๑๓} ไตรเพท^{๑๔}
(วิพระไตรขีฎก อรูปเพท ขัษชเพท สามะเพท)
- ไตรท้าวไตรพิธแปล^{๑๕} ปลั่งชาญ ๑
(ภคะ ไทษะ โมหะ มณฑล ๓)

๑) **เบญจปรสาทขันธ์** **เบญจศีล**
(จักขุ โสกะ ขานะ จิวหา ภาวะ ประสาท ๕)

สกนธเบญจารมภฏา **รำไค**
(ปรารพในเบญจขันธ์)

แจ่งเบญจพยัคณ **เลอศณี กัก**
(ศีละ ทิฐ โภคะ ญาตี โรคะ ฉิบหาช ๕)

เบญจพิมุคคัก้าวไท **ถึแจลง ๑**
(ตะทังคะ วิขัมภะ สมุณหเจท ปัตติปัศชิ นิสระณะ วิมุติ ๕)

๑) **ษัญญุคณกษัตริเทรคไค** **โคขอรรด ถ้องแซ**
(เป็นที่รัก เป็นที่เคารพ เป็นที่สรรเสริญ เป็นที่ตักเตือน อดกลั้นแก้ถ้อขกล้า มิได้ประกอบชนในอันใช้เหตุ รวม ๖)

ษัญญุเหตุษัญญุพิคคุแจง **แจกถวัน**
(กุศลเหตุ ๓ อกุศลเหตุ ๓ รวม ๖ จักขุ โสกะ ขานะ จิวหา ภาวะ หทัย วิตถุ ๖)

ษัญญุทวารษัญญุเคา **รพขสาอู ไล้แซ**
(ตักถุ ธรรม สังฆะ สิกขา สมาธิ ปติสัฆฐาร เคารพช ๖)

ษัญญุนิวรเวันถวัน **เผอผล ๑**
(ตามฉันท พชบาท ถินมิทระ อุททัจจะ กุกกุงจะ วิจิกังฉา ฮาวิชา)

๑) สັยคณัศยัคพ่าหพร้อง สັยคสันธิ
 (เซาบรภัณฑ แม่่น้ำโคธาวร ๑ อโนคาค ฉัททันต มัณฑ
 ณี รัฎกาละ มุณณะ กณาละ สหะปะปาตะ รวมสระ ๑)

สັยคสันทนนครแวง แจกแวง
 (แม่่น้ำสัทันคร ๑)

สັยคทักขินยล ยัคธเนศ กัค
 (อุบาคท โสคานัน สกัธาคามิ อนาคามิ อรทันต ๑ บัจเจด
 พุทธเจ้า รวมทักขินยล ๑ ถึงทรัพย ๑ ประการ)

สັยควิสทอไท้แกล้ง ก่อผล
 สัละ จิตตะ ทิฐิ ถังชาวิตะระณะ มัคคามัคคญาต ปฏิปทาญาต
 ญาณะทศณะ รวมวิสทอ ๑)

๑) อัยฎโลกุคคเรศ์เวอง อัยฎณาน
 (มรรค ๔ ผล ๔ รวม ๘
 ๔ รวม ๘)
 รูปาวจรณาน ๔ อรูปาวจรณาน

อัยฎมงคลโคร ทยบไท้
 (รั่มงคลคากา ๘)

อัยฎโลภาศการยัยฎ พึขาก กัค
 (โลกมุล ๘ อริย ๘
 มหาวิบาก ๘)

อัยฎเบญญาไท้ ชัยวชาญ ๗
 (หาคะ ชวะนะ บุตุ คัมภีระ นิพเพธิกะ สุตตามะธิ จินตามะธ
 ภาวนามะธิ รวมเบญญา ๘)

๑ อัมฤมิตยาภาคแม่ เมธา ท่องแช

อัมฤกษิณอานอรรด กล่าวแก้

(แสดงประโชชน์ในเจริญกษิณประสงฆ์สมบัติ ๘)

อัมฤโลกอรรมา ศรยส อู ไล่แซ

(สัสตะ อุจเฉทะ อนุโลมขันติ ขณากุตะญาฬ บัฑา เสมหา
โลหิตา บุพพา รวมโสรบ ๘ ประการ)

อัมฤมคิอให้แท้ ท่องฉาน ๗

(อัญรังคิกมรรค ๘)

๑ นพส์ยคาวาศ์รู รยงสย ไล่แซ

นาคตกาขานาคตสัญญ มนุษย์ ฉกามาพจร จตุรบาธ ●

นาคตกาขาเอกตตสัญญ ปฐมฉานภูมิ ●

เอกตตกาขานาคตสัญญ ทุคิขฉานภูมิ ●

เอกตตกาขาเอกตตสัญญ ตตติขฉานภูมิ ●

อสัญญีสัคตา จตุคตฉานภูมิ ●

อากาสนัญจาชคณุปคา ● อากัญญัญญาชคณุปคา ●

วิญญานัญจาชคณุปคา ● เนวสัญญานาสัญญาชคณุปคา ●

นพรปรยงนพมาน ไล่ฉวน

(สุกัฎกะ วัคินวกะ มานะ ๘)

นพโลกกรวย (นพอรหาทิคุณ	คุณโทษ กัก อาชาวัคค ๕)
นพสังฆการแก้ว	ถิถลึง ๗
๑ ทศพิธธรรโมชแท้ (โอชแห่งพระธรรม โลกุตระธรรม ๕ ปโชติธรรม ๑ รวม บุทกล ๑๐)	ทศสกนธ
ทศพิศคเสกทศ (วัคคทาน ๑๐	เกลศกิลัว กิลศ ๑๐)
ทศกายพลทศ (๑๐ ทำล้งข้างฉัททันต จึงเป็นกายพละ ๑)	พลภาคย กัก
ทศอศภหมัวห้อม	ห้อมสกนธ ๗
๑ ทศกุศลไสสาครแท้ (กุศลกรรมบถ ๑๐ สาคร ๑๐ มีญาณสาครเป็นต้น)	ทศธรรม
ทศกุศลทศกนิณ (ทศอกุศลกรรมบถ ๑๐)	สิบส้าง
ทศขารมิสสร	เพชญก้อ กลพ้อ
ทศโกธพระเข้ามล้าง (อโกธะวัคค ๑๐)	เน่งนอน ๗

- ๑ ทศขณฺฑพระแท่งตั้งง แสงสวระ ขาปเส
(บุญญกิริชาวัตถุ ๑๐)
- ทศนิชรยล ยิงผู้
(นิชรวัตถุ ๑๐)
- ทศญาณทศพัศคฺคฺ ยล โยค ใต้เส
(วิบัสมาญาณ ๑๐ กถาวัตถุ ๑๐ อัมปิจจกถาเปนตัน)
- ทศรูปพระเจ้าผู้ รชบรยง ๑
(รัูปกลาบ ๖ มัด ๆ ละ ๑๐)
- ๑ พระกฤษฏีสรวนโลกยพียง พระพรหม
พระรชบรคษพยงพิษณฺุ ผ่านเฝ้า
พระผลาญพ่างพระสยม ภูวนารถ ใต้เส
พระไปรคพยงพระเจ้า ไปรคปราน ๑
- ๑ พระเขญไญภาคพียง ทินกร
พระส้านยงปานสวร สี่หน้า
พระโคมเฉกศรีสมร ภิมภาคย ใต้เส
พระแถมพระเจ้าเจ้า แถมอินทร ๑

๑ พระทรงปรตยาคพั้ง	พระกรรม
พระเหตุทยทยมสินธุ	ชัวยว ^๕ ริง
พระทรงเสชณฉัน	พระพิศม
พระภาคยโกกรกลิงกั้ง	แผ่นผงร ๗
๑ พระทรงธรรมมีศรมแม่	พระธรรม
พระแก้วนกลไกสร	แก้วนกล้า
พระญาณพ่างพนนแสง	แสงรอย ^๕ เรองแซ
พระกษมาเสมอหล้า	^๕ สแดน ๗
๑ พระคุณพระครอยฟ้า	คินขาม
พระเกวียทีพระไกรแผน	ผ่านฟ้า
พระฤทธิพ่างพระราม	รอนราพ ^๕ ไล่แซ
พระก่อพระเกอหล้า	หลากสวรรณค ๗
๑ ศักถานภาพแกถ้ว	การรงค รวงแซ
สขสาคราคมสรพ	ถองถ้วน
สรพเพชณูแก้วนการทรง	สรพสาคร
สขสีพาคมถ้วน	เลอศถมา ๗

๑ พระทรงทัณททาสพียง

ทรงคธาทยมณิม

กลทรงสราวุธ

ชบาศโงมรพัน

๑ การข้างพิมเนศรน้ำว

อศวทำนยมกลางรงค

การยทอช่วยชาญกล

ไกรกว่าอรรชนแก้ว

๑ กลวิรณแม่นพียง

กลตอกกลกนกล

กลกลตอยกลคิต

กลแตงกลตั้งร

๑ เชองแกเคอกใหญ่ให้

เชองรยบรายพลชุก

เชองเคอกสังแสงเชอง

เชองช่งงเสียไ้รู้

ยมยทอ ยิงแซ

เลอศลัน

ราเมศ พียงพ้อ

ททยม ๑

ขุนปาน ท่านนา :

เลอศแลว

กลแกว่น

กอนขรรพ ๑

พระกฤษณ

กยงกั้ง

กลโคร่ ถึงเลย

รอยรณ ๑

หายแรง รวงแซ

ช่มไว้

ลาลาค ก็คิ

รอยการย ๑

๑ ดวงปล้นเมืองลาคอ้อม
 ดวงนั่งดวงลุกชาญ
 ดวงดวงลาคหนีดวง
 พระคำรัสให้ให้

ไพรี รชบแซ
 ช่างไซ้
 ดวงไล่ ก๊ก
 คอบความ ๗

๑ ดวงแล้งเฟคไฟ้ออม
 ดวงทดวงพนนตาม
 ดวงตกท่งไพรี
 ดวงทดวงทชัยไท้

เอาไชย ชัยวแซ
 ค่อนไค้
 รุกฆ่า ผลาญแซ
 รชบรณ ๗

๑ ดวงหาญหาญกว่าผู้
 รียังริคนริ
 ดวงกลไล้กลเหนื่อ
 รุ้ยังรุกว่ารุ

หาญเหลือ ว่านา
 ยิงผู้
 กลแก่วน กลแซ
 เรองกล ๗

๑ เซองโหรเหนแม่นแม่น
 สบศาตตรากมยล
 สบคิลปสำแกงทรง
 สบลิพาคมถ้วน

มนิวงศ
 ล่งล้วน
 ทายาท ไส้แซ
 ถี่ถัดลง ๗

๑๑ กตฉลขวฉลาคเรอง

กตโทษกตแงอรรถ

โลกียโลกุคฺคร

กตกนกกตแก้แท้

๑๒ สันยงสันวคแม่ัน

ทั้นยบทั้นองการ

ทั้นองทั้นกภา

คั้นอกคั้นานถ้วน

๑๓ รบิณรเขยบท้าว

รบอบรบัยยล

รบยบรบิการย

รบเขอครบัยรู้

๑๔ การบุญการบาศแท้

การท้งอรรถมารธรรม

ล้งขาลลขาลขร

ล้งโทษล้งคุณล้วน

แรงพุทธ เพรอศพ่อ

ปล้งแปล้

รุกรว รเวอแซ

ท้งชาญ ๑

มฤตรา เรือยแซ

เลอศล้วน

รตรองทรยบ รยบแซ

ถ้องกต ๑

เขาราด

ย้งผู้

เกลาภาพ กัก

รบยสรพ ๑

ทุกการ

ถ้องถ้วน

ทุกเทศ กัก

เลอศราม ๑

◎ พระเบญญเญศรัยั้งพียง	สุรยจันทร์ แจ่มแฮ
ขจิตานาคค	ปลั่งแปล้
ปรุขนนทงสามสรร	เพชฌึง แถลงแฮ
เลงล่งไทรภพแท้	ท้าวทรย่น ๑
◎ เงินขามข้อมคังกิง	กลางกร ไล่แฮ
อยู่ช่างพิศพชรเห่น	ล่งล่วน
ใครเกยกยงอนงำ	สารลือ
ใครชอบผิดเห่นถ้วน	ถ่องกล ๑
◎ ใครคคใครช้อร้าย	คิโต กิคิ
ใครใคร่ครองตนขยพ	ท่านม้วย
ชอนักแต่ในใจ	จงชอน กิคิ
พระอาจลวงรัท้วย	คฤหมาย ๑
◎ ล่วนแรงรื้อข้อยอ่อน	ชรรถา นีญา
ก็ไ้พอพรายชรรถ	ชอกพร้อง
เพราะใจจ่านงพา	หุลเหตุ แสคงญา
รอยท้วยเรือกรูข้อง	ปากหวว ๑

๑ คุณโทธิเข็สรู้
 ฤกษ์ยามกาลกลว
 หนาหนักครยบไตรภพ
 ล่วงยอกยาวกว้างพัน
 ๑ พระยศยลโยคพียง
 คนพ่างพาเบญจธาณ
 หวังเอาครวณนเคื่อน
 เพราะฟังพระเจ้าหล้า
 ๑ ใช้แรงชำระเกล้า
 อลยเบญโญเยาว
 จักเสกตงพระยศรือ
 นักปราชญ์โคเรืองรู้
 ๑ ไคฝึกเชอญช่วยรือ
 ไคชอบกาลเชอญเกลา
 พยงพระระพีเพงีย
 รุ่งพระยศพระเจ้าเรอง

รยงสข เมื่อโค
 กล่าวอ้าง
 คุโลกย ไล่แฮ
 ปรยขปาน ๑
 สรยกันทร
 ใช้ซ้ำ
 คลแผ่น เมยอญา
 กล่าวเกลา ๑
 กลยท ขอกพ้อ
 ยิงผู้
 ดงถ่วย ไล่แฮ
 ช่ยวชาญ ๑
 รชนเลีย
 กล่าวเข้า
 สขสาร
 รือยกัลย์ ๑

หคสมุคกลาง
 ุพาลงกรณมหาวิทชาตย์

๑ สารสยามภาคพร้อม

คือคุ่มมาลาสุวรรณค

เบญญาพิศาลแสงค

คือคุ่มใหม่แสงร้อย

๑ เป็นสร้อยโสภิศพันธ์

โสรมสรวงศิริรางค

จงคงค์กัลป

หายแผ่นกินฟ้าใหม่

๑ ขอชำแรมโรคร้อน

ขอชำระสายพิณ

ขอสิ่งสิ่งศรี

แรงร้ายศให้ด้วย

๑ แค้นจกตงงอาทิ

เป็นสูตรสถานอนน

แถลงปางขันภูบาล

ขงงยโสธรคาลัย

กลกานท นัฎา

ช้อช้อย

เทอมกรยคิ พระญา

คิงกลาง ๑

อปรมา

เวียไว้

ยีนโยค

อย่าหาย ๑

อย่ามี หนึ่งเลย

นาคม้วย

ศขสาธ เสวยแฮ

หรรษ ๑

กลกานท แถนา

รยบร้อย

ยิตราช

คิลพล ๑

◎ แดงปางพระมาครไท้	สัมภ ทานนา
แค้นกำขลพระอทย	ท่งกว้าง
แดงปางเกลดอนพลรบ	เรื่องเทศ
เอามิ่งเมืองไต้ร้าง	แง่บรม ฯ
◎ ปางเทนคเรศรือ	ยงกรุง
พระนครอโยทธยา	ยิ่งฟ้า
แดงปางท่านผดุงเอา	รสราช
เวนพิภพไว้หล้า	เศกศรี ฯ
◎ แดงปางนฤนารถไท้	สวรรณคต
ยงมิ่งเมืองขนิ	ยศเย้า
แดงปางขันเอารส	ศลลยโคก
ขอพระศัพพะเจ้า	เกษภา ฯ
◎ แดงปางพระลียงโลก	ครองธรรม
เกษมอโยทธยาขง	ยิ่งฟ้า
แดงปางพระศรีสรร	เพชญโพธิ
เสด็จสคูปพะเจ้าหล้า	ข้าวขจร ฯ

๒๔	
๑	แกลงปางปราโมทย์เชอ
	ตัสโมสรสข
	แกลงปางเมื่อลาวลง
	เพราะยุทธิษฐิรไค
๑	แกลงปางจอมราชฐิ
	จงจเอากรงลาว
	แกลงปางขันลาวจญ
	ข้างรอกเพราะฐิแล้ว
๑	แกลงปางข้าไคท่วย
	ตามค้อยไฟรเรือง
	แกลงปางรำขาลลาว
	ทนนทน้ำลขแล้ว
๑	ปางเอาแสนไทรหเค้น
	แปรออกไยเปนขร
	แกลงปางขันลาวหมาย
	ตักุคขข้าไค
	เชอญสงฆ์
	เทศไค
	ชยนาท นันนญา
	ข้างยาว ๑
	เสกักกถ นันนนา
	รุ่งแล้ว
	จักข่วย แลนา
	สรุคหนี ๑
	ใจหาญ
	ร้อนแกแล้ว
	มวอไม่ห
	ชันไชย ๑
	คางลาย
	ข้ายหล้า
	โหมโทษ เท็จนา
	เช่นแขง ๑

◎ แถลลขงขงไ้ขรขมทข	มขเทนนอ นันนนา
พระข้ขแยงยลเชข	เช่นกล้ข
แถลลขงขงเมือพลเรือ	เรวราช
ดงขงขกรูข้	ขขวแขง ๑
◎ แถลลขงขงเช้ขยนท	กรรขร ขขปลข
ขกรมทอสลแสคข	ขรขชณแปล้
แถลลขงขงทขนรอรอน	ขพรค
ทนทขนขทค้แพ้	พขยเอง ๑
◎ แถลลขงขงขรรมค้กรเก้	ขอมขรค
เสคขล่ขงขเกรงกรข	ทขวคขว
แถลลขงขงเมือพระทขน	ขขขคค นันนนา
แถลลขงขงแลลขขขทขว	แผลผล ๑
◎ แถลลขงขงขอมคคขขเก้	ขอมเลือข เลอศนข
เสคขคขขคคคคคคคคคค	คคคขข
แถลลขงขงคคคคคคคคคคคคคค	ขขนคคคคคคคคคคคคคค
เอขสขขคคคคคคคคคคคคคคค	ขขขขขขข ๑

- ๑ แดงปางไท้^๕เรองรวง
 แผ่นมุนษุเปรมปราย
 แดงปางท่วยขรทรพ
 เพราะเพือพระเจ้าไค้
- ๑ แดงปางพลพ่าห^๕ไท้
 นขนอบพระขอเชอญ
 แดงปางท่านลาพรค
 ทุกเทศทุกท้าวสร้อง
- ๑ ป่างสังฮาวาคแล้ว
 คิอพุทโธสวรรมหมาย
 ป่างถกถก้าแพงพระ
 อยู่ช่างพระเจ้าพ^๕
- ๑ พระยศยศโยคพัน
 ไครค้ำอรอรธา
 สวมเสดงขันทกสาร
 โดยแต่แรงรมยม้วน
- แรงกรรม
 คอกไม้
 ทำอ่า องคณา
 ผนวชพ่าคินยอ ๗
 เหารส ท่านนา
 ช่วยข้อง
 ครองราษฎร
 ส่วยถวาย ๗
 ฎาเสดง
 ชอช^๕
 พิศณโลกย แล้วเส
 เพองขร ๗
 พิชฎาร ชันเส
 ถ้องถ้วน
 สงเยป ไล้พ้อ
 กล้าวเกลา ๗

- ๑ ขาคณช้เทพยผู้
พนนมวลธเมธาเซาว
แลศรัศแลศรัศพนน
ฎารำยศไท้ถ้วน
- ๑ แตนจกตงค่อ
โคยเมือพระแลศกงฤทธิ
เสก้จมาผ่าผลาญลาว
ทียุทธิษฐิรแล้ว
- ๑ ใจร้ายไปโอบอ้อม
มาอยู่ในเมืองอร
ครันชกข่าวจรไตร
เสก้จค้ำกลข้างม้า
- ๑ กรุงลาวกลอยชยากหน้า
จักอยู่เมืองเกรงกนน
กลวกลยเกลอนพลอยาย
หนึ่สเคจเหง้าไท้
- ไกรกรรติ กี้ก
ชั้ววไค้
ชีวห้ กี้ก
ถ้ถแลลง ๑
- กลกานท แลพ่อ
ร่อนแกลัว
ลักโลภ
สู้บร ๑
พลไฟ วิศแซ
อวรกล้า
ภพนารถ
ทยบถงนน ๑
- คาตาย ศรากแซ
ยไค้
ออยงงออก
พ่ายพงง ๑

๑ คือกชกถักกลอกจิ้ง

คือนาคจัญครุทสรอง

คือไวพจิตติ

หนีสุราธิปไตย

๑ สรรเพชญภูวนารถแก้ว

ตามท่อยไพรีพวง

จบรมครุทผลาญ

สยงสรเทอนพียงค่าน

๑ อยู่ไทธิเบศรเจ้า

พราวพญาขพลคชเสน

ครันนพระผ่าผลาญพล

ทนนทหน้าลิขแล้ว

๑ จิงชกข้างม้าค้อย

ยงงนครไคลคิน

พยงขานทพาทิก

ทคนเคารพไซ

จัญสีห

วังเวิน

สุรราช

รวจหลงง ๑

การยทอ ยิงแซ

พ่ายล้าน

แผลงเคช

ค่นเมรุ ๑

จอมปราณ

เกลื่อนแก้ว

ยวนย่อข ไปแซ

เลอศไชย ๑

ลีลา

เทคไท

ทรงเคช

ข่าวขยรร ๑

๑) ทินันนธิเบศรเรือง	รณรงค เลอศแซ
อยู่รงงวลตพลแสน	ล้ำเกล้า
พระญาณส์เคาทรง	ทายาท
ใครชอคคฺเลงแล้ว	ท้าวทวยร ฯ
๑) ึ่งคังงขาเรืองราช	วงเมือง แดนา
แทนยทุธิษฐิรคิน	ครอยหลัก
คฺรนนเสก้จ้งจอมเลอง	โลเกษ
กล่นเกลอนพลข้างม้า	กล่าวไคล ฯ
๑) ยงงพระนคเรศเรือง	อโยทธยา
อรอาคนไอสวรรยเปน	ขึ้นเกล้า
จำนิรจำนยรมา	จอมราช
คิกใคร่เสวยศุขเท้า	เทศเห็นอ ฯ
๑) บั้กพระภูวนารตเจ้า	จอมปฺราณ
ครยบแต่พลเรือเรว	กล่าวคัล้อย
หวงงเสวยสำราญรม	บายัง
พระไ้ครสัด้อยช้ำ	เงอนง่า ฯ

- ๑ ต่อเสด็จกลไ้^๕จึง
ใจเท้^๕จรชนทำ
สรรเพชญ์^๕ขอก^๕สุกร^๕รม^๕ทร
ข^๕อาจ^๕แคล^๕น^๕แคล^๕ว^๕แท้^๕
- ๑ คราน^๕นั้น^๕น^๕เร^๕ศ^๕ร^๕ร^๕าย^๕
ทำ^๕โทษ^๕กล^๕ไ^๕ก^๕กล^๕
กล^๕ก^๕ฤ^๕ษ^๕ณ^๕ย^๕อ^๕ย^๕โย^๕ธา^๕
ท^๕น^๕ท^๕าน^๕ข^๕ไ^๕ค^๕แพ^๕
- ๑ พล^๕ลา^๕ว^๕สุ^๕โท^๕ษ^๕ร^๕อัน^๕
ไ^๕น^๕ข^๕หล^๕ย^๕ว^๕ไ^๕กร^๕ย^๕เก^๕ร^๕ง^๕
กร^๕ง^๕ลา^๕ว^๕กล^๕ก^๕กล^๕ว^๕
ข^๕้าง^๕ร^๕อ^๕ค^๕ย^๕ง^๕ค^๕ร^๕น^๕ห^๕น^๕้า^๕
- ๑ ส^๕รร^๕เพ^๕ช^๕ญ^๕กร^๕ู^๕เก^๕ล^๕อ^๕น^๕พ^๕้อง^๕
ไ^๕ม^๕จ^๕าย^๕ลา^๕ว^๕ภ^๕า^๕ฤ^๕ท^๕ธิ^๕
พ^๕ย^๕ง^๕พ^๕ระ^๕ส^๕ร^๕ิน^๕ท^๕ร^๕า^๕
ท^๕า^๕ม^๕ค^๕อ^๕ย^๕ไ^๕พ^๕ริ^๕ค^๕แล^๕ว^๕
- ค^๕ร^๕อง^๕ค^๕ร^๕ัส^๕
โท^๕ษ^๕แล^๕ว^๕
แส^๕น^๕เก^๕ช^๕
เท^๕้า^๕ไ^๕ย^๕ย^๕ ๑
ฤ^๕ษ^๕ยา^๕ พ^๕่อ^๕แส^๕
ท^๕าน^๕แก^๕้
ท^๕ู^๕ร^๕โย^๕ท^๕
พ^๕้าย^๕เ^๕อง^๕ ๑
ร^๕ว^๕ร^๕ว^๕
ท^๕าน^๕ข^๕้า^๕
เ^๕า^๕เ^๕ง^๕อ^๕น^๕ ง^๕า^๕ม^๕แส^๕
ไ^๕ช^๕่^๕ข^๕าว^๕ ๑
พล^๕พ^๕ณ^๕ท^๕ร^๕
ร^๕อ^๕น^๕แก^๕ล^๕ว^๕
อิ^๕ก^๕ร^๕า^๕ช^๕
เล^๕อ^๕ศ^๕ข^๕ร^๕ร^๕พ^๕ ๑

๑ พระเจ้าอมนารถลัยัง

กาลเร่งเรื่องฤทธิทลล

ไพรรอาอาย

อยู่ข้างพระเจ้าข้า

๑ จำนยรท้าวใช้ทาส

คุมสำแสนยากกร

เฮาศรีสุโขทัย

ภาล่งดาวลักศร้อย

๑ กรุงดาวภูลภิตเครั้า

เกอคกล่าวลักกลัวเกรง

๑ ปนกรงคองคนอยา

๑ ซอแต่ลักไต้บ้อง

๑ ยศพระผายผ่านพัน

อำนาจพระรอนรงค

พระเสด็จสำแกงค

๑ เพราะเพอพระเจ้าคอง

โลกา เลอศแซ

ท้าวฟ้า

ฮาพาอ แลนา

ข่มบร ๑

ชาญชย

๑ คลคัล้อย

๑ คยวคิต มือแซ

๑ ส่นนหวว ๑

๑ โศกา

๑ ทานไท้

๑ รยทาน เขาเลอย

๑ ไต้คอง

๑ พนนแสง ล่องแซ

๑ ข้อมจั้ง

๑ คาลเทศ พระญา

๑ ซอบชาญ ๑

- ๑ ส่วนแสนแคลนแคลิมเนตร นัยกต เมื่อใด
 แรงรำพึงพาลพทอ พรากไท้
 ความผิดแห่งคนขยล คนนาศ์ เองแซ
 ทายก็ตายแล้วไว้ โทษร้ายเหลือครา ฯ
- ๑ ปางนั้นนมหาราชแล้ง สรวงศรีล
 เหาหมันนครมา แต่งตั้ง
 เปนเคิมศักดิ์กลกรร ชยงชน คินแซ
 ไครยิ่งยกไว้รังง รอยแดน ฯ
- ๑ เพอเกรงพระเจ้าคณ คลาพล แลพ่อ
 พรันพรันออกพลแสน ล้ากล้า
 ครันเสด็จศักดิ์กลหว เมืองมอย แล้วแซ
 กลบ์เกลื่อนพลช้างม้า คล้าวเมื่อ ฯ
- ๑ แค้นนั้นลาวย้ายขอย ใจเจ็บ แลนา
 ทำชอโศกคุณเหลือ หลากถ้อย
 กลางแคคจหนามเหน็บ หนีขอย
 แปรเกิดความร้ายร้อย สิ่งเสด็จ ฯ

๑ กังงเขารสเรองคู้
นามขุนเรองแสคอง

เพราะแรงระวงงหวอง

กัฏกถยวพนพ

๑ กรุงลาวอำนาจน้ำ

เคยขยคยิกรองค

ชีสาท่านโอนเอา

คิกไคร่ควักคิผู้

๑ บงควรวชาผู้ก่อ

หมายหม่นนครมี

เหนหาญหันแหลมหลัก

ไทเทศทุกผู้น้อม

๑ ขุนลาวลกว่าไน

รงกยจเกรงทววยยว

ขมิโทษโคเห็จ

คิกไคร่ข้าข้าผู้

ค็องค้ นันนา

ชอช

แทนราช

พพงค้ ๑

ใจโจร กอนนา

อวกรู้

คิกค้อ กิก

เผาคี ๑

การภัก คินา

ชอชว้อม

ไกรกว่า คินนา

นอยกลวว ๑

ใจเท็จ

หันหล้า

ทำคังง คยคนา

ชอชชาญ ๑

๑ เมื่อคำพรางตั้งส่ง	สารหา
น่านแพร่พลอยภาณพราง	พรอกพร้อม
เพราะแรงอิริยา	ขยบขยค กนหนา
ความขมมีเขาย้อม	กล่าวให้เป็นทว ๗
๑ ขพิตรอ้ายคองกยจ	กลหวง
จรจากทญวไป	จากหล้า
พระอย่ารำพึงหลง	สนเท่ห์ เลอขพ้อ
จักแกล่อย่าไ้ช้	ช่วยมือ ๗
๑ ครันกรงลาวรู้เล่ห์	ดวงเขา ใ้สนา
ขักขัญชาชมถอ	ถองควย
แปรปรามว่าเรายา	พนนแพร่ ความเลอข
มาจึงเอาให้ม้วย	เมือขใจ ๗
๑ ขักหาข้ผู้แก่	กลมา
กลกยจกลโคสสาร	ส่งแล้ว
มิ่งไปอย่าคลายง	ชยงชน พูนนา
หาหม่นกล้าแกล้วยแกล้ง	เร่งมา ๗

๑ บัคนันนชาผู้^๕หิน.

ทสงงโตคนตรา

ยงงชยงชนคตโตย

เซองชอยเซองโตลวัน

๑ ค้ำมพรำพานพาครำย

น่านแพรำกลอยกลัยแซง

ล็กมีขณทรสาร

หาท่านผู้^๕ห่าวให้

๑ ก่งคำโตแกล้งกล้าว

เหนท่านตนคยวค้อ

เซอญไปอย่านานจง

๕ ชนชมชาผู้^๕รำย

๑ ว่าพระผู้^๕ถ้ำท่วย

หมนนครครันฟงง

เพราะพยเงอนงำเขน

ทุกประการแล้วแกล้ง

เหนกล แก่วนนา

ถ้องถ้วน

ค้ำราช เร้วแซ

๕ เลอกแกถลง ๑

แรงการ แลพ้อ

แซงท้าว

ขยวข่าว

๕ เกรอนครยว ๑

กลสาร ส้งงนา

๕ ลุกอ้าย

ทนนช้วย

รขยรอน ๑

ฮาเปอรญ

จวยแจ้ง

เขาพ้อ ลวงนา

กล้าวกลยว ๑

๑ นายเออยยาช่วยกั๊ว

โดยข้าวขยวขจรควร

เพราะพงชอยชอมกลาง

ความชอยคัวยฎารู

๑ ข้าโทธิเขคผู้

ตายเพอภักคโดย

คอกคนอยู่เป็นใน

ขรโลกยนางฟ้าลอม

๑ ทวยโคเจ้าเกอโภาค

ครนขยลภักค

ชอยนอยแสนข

ตายกคโคเซา

๑ ขควรคคอยู่ยง

นขนอยภยาตขญ

ชีสาท่านกัลยว

ลวนชอยแก่เจ้าไว้

กตพราง พรชกเลย

ชอยงอญ

กตยวเจต ไล่เซ

ร่วงโรย ๑

โคโค กค

ชอยชอม

อิโลกย

เลอคอินทร ๑

ภูลม มังงนา

แก่เจ้า

เป็นค้ ตายนา

ช่วงน่านรگانค ๑

ควรรขยว

ผ่านเผ้า

ลาญชีพ กค

ข้าวขจร ๑

๑	ครันคึกครันรยเร้ง	วางไป
	นบนอบภอรทล	ขอย้าน
	ความผิดแผกไผ่ตรงง	โสรหมโทย กัก
	ของพระชธานี	ไทร่ตรา ฯ
๑	กรุงลาวกรยงโกธรพิ้ง	ไฟลาม ลู่แฮ
	คุกค้ำรามลงมา	รเร้ง
	ความม้งขภักถาม	เลอยถอง กุณา
	พอแต่กำมือเท้ง	แท่นแคลง ฯ
๑	มีรายทกช้องช	สารสค เมื่อใด
	ม้งคอवलลเผอแผง	ม้งไม
	เคยกัฟิรอม้ง	หลายเทอ
	เหลอทอกไวแท้	จงทำ ฯ

(โคลง ๒ บทต่อไปนี้ ว่าพระยาตรังแทรก

เพราะฉบับเดิมขาดอยู่)

๑	ส่งงเส้นฟ้าเรือให้	กัทว
	หมื่นนครโทษา	ผิดไว้
	เส้นสคักเฮาหว	มนนสยบ เสียนา
	ไว้หว่างทางเหนือใต้	ตอกน

๑ แสนฟ้าเรือรบขนิ้ว

มักสอกริบไปทนน

สินหวนสยบสขทำ

เพ็ญกว่านบ้านท้าวไซ

๑ ขันนั้นชยงขันเคว้า

นางหมื่นนลเมืองสวน

พลเมืองทงเมืองชาว

ประจากเจบพยงหวน

๑ นางเมืองคิตโควัก้วย

ขโควักแลเลงชยง

ปองไปพงจอมเลอง

นางจรงจกพรองถอย

๑ มีคนคิว่าร้าย

หากยงหาไปหา

ขคิขคิทำ

ถลขว่าร้ายแห่งร้าย

นยคำ โคยนา

โกธจ้าว

ฤคคิน

ช้าวสยวน

ศรีสาว แลนา

คอกคิน

ชยงใหม่ นันนา

หว่าแค ฯ

พลเมือง

ใหม่ม้อย

โกธกว่า นันนา

ถองง

มามี มากนา

โทษล้าย

คิตอ กิต

เร้าหนี ฯ

๑๐ ขเรอมท้าวผู้พ่อ

ขงขยคยัทำทำ

ขเรอมลกรักขง

ขย่ำว่าข่าผู้ข่า

๑๑ ท้าวนี้ใจทรุกแท้

น่านนทงงเราฤา

คิคควรอ่วยแคนทล

เมื่อยงเมืองเหง่าไท

๑๒ ทินนี้ไททายท้าว

ชัยัญชาโคยกาล

แหนหัยประทวยง

หวงว่าพระเจ้าหล้า

๑๓ หมนลาวลเพื่อนเว

ทงครอกครวครยวคต

ถึงแกล่คคไทร

ถวายแต่พระเจ้าเจ้า

ใจรัก คินา

โทษกล้า

หยวลก เขาแซ

ขขานเขา ๗

ทอรชน ชนแซ

อยู่ไค

ข้วยาท พุนแซ

ก่อนกาล ๗

แคนชยง ชนแซ

กล่าวกกล้า

วางเขอน

หลังพล ๗

วางไป

ขนเกล้า

ทรยมาท

แผ่นผรง ๗

๑ บัณฑิตชาชอชยนาฏ

บิณฑิประคตเมืองลง

ชนนแข่งว่าจอมเลื่อง

กรกุเกิลอนพลข้างม้า

๑ บัณฑิตนั้นนางใช้ทนาย

เอาตลขัทองคต

ถวายเป็นสำคัญใน

ขอชีพเชิญพระเจ้า

๑ ไปทนนเจ้าหล้าหล่งง

น่านแพร์คยวออกถึง

นางเมืองไยยอมยิน

แข่งอยู่จรรกล้ายถ้ำ

๑ แขงเมืองจกโกถ์รอก

ตระง่องคอยหนา

แปรเป็นข้อยเพราะพัน

ไซปคเอาเข้า

นางเมือง ฤาพ่อ

เชื่อนขว้าง

เลอราช

ถึงถกถ ๑

ทยมใจ หนึ่งแซ

ทวนเท้า

สารสั่งง แสคองแซ

เคลอนครยว ๑

พลพฤษท ถึงนา

นอกท้าย

ใจอก พระเลย

ท่านคต ๑

พระทณท์ แลนา

บันหล้า

มโนราช

ชายบร ๑

● พลเมืองสรพราศพร้อม	ใจหาญ
ขุนชุกุญชรผาย	ผาคมำ
ปรทัษปรทนนทาน	คอก่ง คณแซ
น่านแพร์ท่าแกลวักลา	เกลอนพล ๑
● รุกรันแถมด่งข้าง	แซงมา มากแซ
ชาวชรลยงทขทน	ขไค้
เสียดสารสรคลงลา	พราวพญาข ไปแซ
ยงงส้เตงเหงำไท้	ทรงค้ ๑
● ลางแกลวักระทัษมำ	มาคล กอนแซ
ลางแล่นเลวหลงลา	อยู่ขำ
ลางทนนเคลออนครวิคน	ครองเครำ ไปแซ
ถันถันถันถิงเจ้าหลำ	แหล่เหลอ ๑
● แค้นจกเปล่งถ้อย	แถลงนาม
หวิหมันพนนพลเหนือ	แต่เคำ
ทูลพระขทามภช	หมายหมัน
พารควำพารรอนเรำ	แรกคล ๑

๑ ปรายชยงซัซันเว	วางไป
ทงงมหามงคล	ค้อยฝ้าย
พนนรคนนคาบพนนไกร	กลอยกว่า แลนา
พนนปรายพนนขาลคล้าย	คล้ายไคล ๑
๑ หมิ่นซ้ายหมิ่นมาพ้อง	พนนหงษ
หมิ่นซัหารโหงไป	ไปลั้ว
พนนจงเบญจจร	ชยงซัน แลนา
หมิ่นลกลรูล	เลอศพลัน ๑
๑ หมิ่นค่านกเค้าหมิ่น	โกลรูล
พนนแจ่มพนนโจอมพัน	จำบ้าน
ทงงพนนชรสุนทรค	ทรวงใหญ่ แลน
พนนอยากพนนอย้านเค้า	ไค้ตาม ๑
๑ พนนอินทพนนฮ้ายไคร	ครยวกรู โกรกแ
พนนใส่พนนสามแสน	ร่านรอน
พนนจอมปรายพนนจู	ลาแล่น แล้วแฮ
พนนเทพพนนท้าวซัน	ชอคแค ๑

๑ พนนชยหน้าไม้แม่่น

พนนพวกหาญแท้เหนือ

นัยพนนไพร่นายปาง

ยุ่นแปคร้อยรู้ ไซ้

๑ ส่วนม้าสามร้อยแ่ง

ทุกพวกพลหาญคนน

แกลงถวายเป็นอแทนหัย

พนนมโนราชไต้

๑ ถึงผชนข้างม้าจู๋

ในนครคฤมสยง

เร่รงรบเร่รงหนนเขา

สู้ยไต้คู้ข้า

๑ วางมานขนอยเจ้า

เซอญขึ้นกษัตริย์ยก

ฟงสารส้เรงสาร

ชรักช่งงเสี่ยไต้ส

แวะวาง ถึงแฮ

หน่วงไต้

ไปแต่ คีฎา

ช่ยวการย ๗

งามสัพ เครื่องนา

ควยไต้

ทวารอยู่

เขอกขร ๗

โจอมพนน เพื่องแฮ

เกลฮนกล้า

รุมรอย

จิงหนี ๗

จอมปราณ ไปรคแฮ

ย่างร

จอมราช

ไป้ควร ๗

๑ สรรเพชญภูวนารณแสง
 ึ่งเยี่ยวนใจวน

ครันถึงพฤษพลจับ
 ค่งค่อนท้ายลมแล้ว

๑ สรรเพชญคึกโครหน้า
 เยี่ยยวออย่าลมนัก

พลยวนแต่ยวนยง
 แปรครยกเท้าเท้าไค้

๑ ลางลาวเจ้าราชไว้
 ทุกสิ่งสมขัตล้

ลางถอพวกพลเนือง
 เมียลูกข้างม้าไค้

๑ กรุงลาวภาข่าวเจ้า
 ยกย่างพลพลันเทา

กลอยมาแต่่งการกรร
 แซห้เห่นแกลัวแกลิ่ง

เสด็จทล ท่วนญา

เสี้ยฝ้าย

โจอมใหญ่

คล้าวคลา ฯ

แลหลัง ถ้องแซ

โน่มไว้

ขัวบาท พระแซ

เรียมย์ ฯ

เวนเมือง มั่งงแซ

ล้าไว้

นายข่าว ไคยแซ

คุดฝน ฯ

จอมปราณ

เท้าแล้ว

ชยงชน เองแซ

เลอกเอา ฯ

๑ มาตั้งแทนหมื่นตั้ง	คินครอง ไพร์แซ
ใครว่าภาเลอเขา	ขิงตั้ง
แทนทงช่วยปองฟัง	พงฟัง พระนา
เคอมแต่งพลไว้รัง	รอยแทน ๗
๑ แต่งตั้งไว้แล้วจึง	คินโคล แลนา
จักอยู่นานแคลนเกรง	ขึ้นเกล้า
ครั้นคนครวไรล	ชยงใหม่
ชุกข่าวพระเจ้าเร่ง	รยบพล ๗
๑ หัวเมืองคึกโครสู้	สงคราม
ไท้เท้าจักเป็นกล	ก่อนฝ้าย
บเกรงขกถัวขาม	สักอยาก
กลอยแก้เศร้าย้อมท้าย	แต่งหอ ๗
๑ วอยข้อมวอยฮาไว้	หาญแหน แห่นา
ลคเขื่อนขวยขหิน	ห้วงเร็ว
ขุนกันเกอยกัทวาร	ทวยรรอย
ทุกแห่งหอท้ายแก้	นั่งงนอง ๗

๑ พวกพลข้างม้าคอย

หัวหมันนครครอง

เสโลหกายเซนแพน

รางก่อเพลองหน้าตั้ง

๑ นานาพลไพร่ห้อม

หินหอกสรรพาวา

ฝูงหาญแข่งชนหาญ

พลพรบทุกค้ำพร้อม

๑ ขนอชยาอชยาเบื้องวัน

หอกกายแหล่นหลาวหลาย

ขนไพร่อรุเทม

อัมรารยงร้อยแล้ว

๑ ขวาซ้ายหมายหมู่พ้อง

นองน่งในนางจรล

รไวรวงทวาร

พลพวกหาญหัวล้วน

คอยแหน ทำนนา

รอร้ง

ชวนไขว้

หน่นนหนา ๑

แหนทวาร หอแซ

เลอนล้อม

หาเพื่อน คายแซ

ไพร่นาย ๑

ขนเขม แต่งแซ

ล้ำเกล้า

คัยอยู่

เชอนชนน ๑

พลหาญ หนแซ

แจกถ้วน

ทุกที่

อยู่อชยา ๑

๑๗	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐
๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑
๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒
๒๓	๒๔	๒๕	๒๖	๒๗	๒๘	๒๙	๓๐	๓๑	๓๒	๓๓
๓๔	๓๕	๓๖	๓๗	๓๘	๓๙	๔๐	๔๑	๔๒	๔๓	๔๔
๔๕	๔๖	๔๗	๔๘	๔๙	๕๐	๕๑	๕๒	๕๓	๕๔	๕๕
๕๖	๕๗	๕๘	๕๙	๖๐	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖
๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗
๗๘	๗๙	๘๐	๘๑	๘๒	๘๓	๘๔	๘๕	๘๖	๘๗	๘๘
๘๙	๙๐	๙๑	๙๒	๙๓	๙๔	๙๕	๙๖	๙๗	๙๘	๙๙
๑๐๐	๑๐๑	๑๐๒	๑๐๓	๑๐๔	๑๐๕	๑๐๖	๑๐๗	๑๐๘	๑๐๙	๑๑๐

๑ หววมืองแซ่ห้าห้า
 ชับชุกญุชรกา
 ทรบคทรแยงหาญ
 ค้าค้าพลข้างม้า

๑ จามรยายยายกลิ้ง
 สรพรั้งพลหาญแหน
 น้าว้าวโห้เอาไสย
 ฟินพาทยกลองฆ้องเกล้า

๑ หวพนนหวหม่นหม้ว
 หอกกายโตมรรยง
 แสะสารล้ำทยรทง
 เสโลหเชนขว้างค่าง

๑ ถมทวารทกทไไว้
 ทุกช่องเืองยื่นไฟ
 พลเมืองเพ่อมพลชาว
 ทยบทยบคอรวิรง

แหนทวาร รอยแซ
 กล่าวกกล้า
 หากาย
 คายแคน ฯ

กลดโกว แกว่งแซ
 แห้เฝ้า
 ชมชน
 คดลียง ฯ

โตยคยร คายแซ
 รอยข้าง
 เมืองมี
 ไชว้วน ฯ

แหลนหลาว
 ค้อค้อง
 ชยงใหม่
 หน่นนหนา ฯ

- ๑๐ เมืองนี้ของใช้ด้วย
 เเบญจตุรคากการ
 มรรคาส่วนสถลสฐีร
 พลพวกข้างม้าล้วน
- ๑๑ ขางเมงเป็นชหน้า
 มีแม่ยมเป็นแย
 เข้าสามเกอบกนกรร
 คุกอบสามชั้นนชรง
- ๑๒ เร่งหมื่นนเหลือหมื่นนยั้ง
 มีกาแพงแลงเลอน
 หัวเมืองเตกสยงกล้าว
 ทงชวาทงช้ายล้วน
- ๑๓ ชาวเราอย่าอ่าวอ้าง
 เราก้เหลือหลายเมือง
 กรงก้เสกททาง
 น้ำใช้แนวน้ำชั้นน
- ภชพล งานนา
 พ่างล้วน
 ทกท
 โยษแเง ๑
- ชวางชนน กอนเช
 แก่งกั้น
 เมืองมิ่ง เขาเช
 ชวากแขวง ๑
- วองเหล็ก
 ค้อค้าย
 แก่ข่าว
 หมู่หมาย ๑
- อางชนาง นิงเลอย
 ก้หมื่นน
 คยวค้อ กนนเช
 ชาวไกล ๑

๑ เมืองนพอมแม่คู้
 แหนงชนช้เอาไชย

ยาพลหม่นแสนรู่
 ชีว่าพลพ้านล่อม

๑ ทินนพระอัยงแลว
 ควรคผลพลนัยก

ขคมีพระขัตตสาร
 แก่ไพร่ชวาช้ายถ้วน

๑ เชองลกเชองนงปลัน
 พระสังงเชองกลกล

สขแสนคนเนองนข
 มาแต่่งการเกอถ้วน

๑ สารพาฉาเลอนแบ
 ขอหอกแหลนหลาวหลาย

วองเหล็กหลากหอก

ทงงท่มทู่ต่างข้าง

ครองแคะน ชีญา
 โห้ห้อม

เราคังง คามนา

กล่าวกรร ๑

นลการย ถ้องแซ

ข้างฉ้าย

พระสัง

พวกพล ๑

๑ ขนเมือง

กล่าวล้วน

ข้วยาท พระแซ

หม่มหมาย ๑

ข่าพก

สำสั่ง

ทรยมแต่่ง

จรวจไโร ๑

๑ ผุ้ผลทุกหมู่เต้า

ชู้คชากรไกร

ขกเรอรรยบพลแสน

สขล้าชวาช้ายหน้า

๑ ทุกทรวงพลพู่ห้ไท้

พระกำรัสไกรรง

สรรเพชญ์ก้านคพยง

ปางปรหารให้ม้วย

๑ สขเสนามาตยพียง

พระสังงสารสขสาร

เปนปรคิทินทำ

ทุกพวกทุกพ้องถ้วน

๑ เชองเขาเชองออกช้อม

พระสังงสขเชองชาย

พระญาณพนนภุกภก

ตรัสแต่่งพลน้อยให้

เตมแคณ คายแซ

ตรวงม้า .

หมายหมู่

หน่นนหลงง . ๑

เอารส ท่านญา

เร่อมควย

พิศณุ คายณแซ

ม้ามาร ๑

พลพฤษทร

ล่งล้วน

ขบวนขอก

หมู่หมาย ๑

เขาคัก กัก

ถถอย

ชลธิศ ทยมญา

คัลคลา ๑

๑ ไปตกไพรศก้าว

ทุกก้านทางทวยหา

มหาพิชยรยง

ชนนแซฟ้าฟ่งฟ้า

๑ ไปเคอมเคมหมันหมัว

ทางชฎากอนแคน

พระศัรราชเทโซ

ทงงหมันพานเรองรู

๑ ช้างม้าคยรทายเต้า

พลแปคพนนเซนแพน

พระยาศโซไทย

เมลงมลานกลิงเพรอม

๑ หยห็คคพิรฟ้าหฟอง

ขุนแปคพนนปลายปอง

หวิวเมืองกำแพงเพ็ชร

องเทคพรายแพรวักง

แคนชยง ชันแซ

เกลอนกล้า

พลคคิ คลาแซ

เพองบร ๑

สวารเส นิคแซ

ม้วงก้าน

ชยราช ถกกลแซ

ก้านแคน ๑

เคอมไป เต้าแซ

หลากเหลอม

กักว่า เองแซ

เพรอกพราย ๑

พลแขวง หนึ่งฤา

เกลอนแกลัว

ครองเคลอน ไคตแซ

กูปเงิน ๑

- ๑) สองเมืองกลอยเกลื่อนข้าง แชรงพล
 หมายหมู่เป็นเคี้ยวคา แห่ห้อม
 โดยพระบัตินทรกุล สารศาสน์ แสกกงแซ
 ให้ถึงให้พร้อมถ้วน หม่อมหมาย ฯ
- ๑) ข้าไทยธิราชเรือง ขุนอินทร์
 กัปกพลเรือราย แต่งตั้ง
 ขวชนานล่เลือนกิน แคนมารค เสมอแซ
 ทรยมแต่งจรตงงถ้า ท่านไคล ฯ
- ๑) ไปยอชยาทรสังศรี สกฤณ กอนญา
 ในท่าชยเอาไชย ชนแกลัว
 คอเทพอรชณ เรือรวค การแซ
 พระแต่งทรสแล้วถ้วน สารแสกกง ฯ
- ๑) บัคให้ตราตรวจพิ้อง พลหลวง
 หมายหมู่เรือซิคแชรง ทำท้าง
 สรรเพ็ชญ์เลอศเลอสังว เลอโลกย์
 เป็นขันคนฟ้าอ้าง อำนคุณ ฯ

◎ พระพุทธยามโยคล้วน	ลาบชย
พระพ่างพระไพภูณฐ์	เกตุอนแกลัว
พระเสด็จครรลยลวง	ชลมารค
ชลพำห้มานล้วนแล้ว	แหล่หลาย ๆ
◎ พายทองสรพราศพร้อม	แขวงขวา
พรรคพวกพายเงินหมาย	หมู่ฝ้าย
คฤหทองแคว่ทองนา	นาหมู่ หมายถึง
ย่งย่งแลย้ายย้าย	กล่าวไคล ๆ
◎ รายเรือแพทงคู้ถ้วน	แถวคัย คังงแฮ
สยงสรางชิงไซย	ชันฝ้าย
เรือโยงแย่งโยงคัย	แตงค้อ กนนแฮ
หลงก่อนขวาซ้ายซ้อง	แหล่เหลื่อ ๆ
◎ เรือหุ้มเรือห่อซ้อง	ชัยกนน
เรือแห่เรือแหนแหน	แห่ห้อม
พิทยพิทนนแฮ	ชามาก
ทุกท่าทุกท่งล้อม	หน่นนหนา ๆ

◎ เรือคฤหเรือแคว้นไต้	เต็มแคว น่านนา
เรือเครื่องเรือครวคลา	คล้าหล้า
เรือซาคูเรือแซ	แซมผ้า ผนแซ
ขันธ์หมู่ขนานข้างม้า	คล้าวไคล ๗
◎ คีบแต่งทางท่าถ้วน	แถวหนา หน่นนแซ
หยุดรบายกนนไป	จิงไค
น่านาหมู่นาวา	กาตาย
โดยสมเค็จเหง้าไต้	ทอญนยร ๗
◎ สยงสโพนพิณพาทยก้อง	กาหล
สยงสู่ศรีสารจยน	จันนแจ้ว
สยงคณคนคณม	คฤโฆษ
สยงพวกพลกล้าแกลัว	ไต้หรรษ์ ๗
◎ องทยวจรโรยกลึง	กลวมทาว
แพนเพ่งทางยงยรร	ยั่ววฟ้า
กบฏชกตสกา	พงงพ่าย
ขงงเมฆมกลวมกลุ้มหล้า	หล้อแสง ๗

◎ โยธาทุกฝ่ายชั้น	ชมไชย
หมายหมู่แขวงในแขวง	นอกฝ่าย
โดยเสด็จสมเด็จพระไตร	ภพนารถ เสด็จแซ
หลังก่อนขวาช้ายชั้น	คัลลิตลา ฯ
◎ ภูมิสุวรรณาราชเรือง	เขารส ท่านดา
หมายหมู่หลังเหลือตรา	แต่งเต้า
จามรมาศกมลทอง	ชยโยก โขยแซ
คฤไชยกลองหม้องเกล้า	คัลลิตริย ฯ
◎ พระเจ้าจอมโลกยกล้า	เลอขวน ยิงแซ
เครคัลแสนยาบูร	ยาตรฝ่าย
กลทางท่าสนายพรวน	พระบาท
ยกอย่างพลย้ายตั้ง	ท่งทงรร ฯ
◎ ช้างม้าเคียรทาศช้าย	แซมขวา
หลงก่อนเป็นชนกชนน	อยู่ยั้ง
ฮาวอมลิ่งเม็ลองฮา	ภาเพรอกซ์ พรายแซ
เสโลหแพนตั้งตั้ง	แห่แหน ฯ

๑ นัยแต่ปลัดวันเลขศ	เลขหาญ
สามหมื่นเสมอสามแสน	ต่ำแก่ตัว
เคยรุกรยาญชร	หลายท่า
เซงซากมือไว้แล้ว	มากมา ๆ
๑ ทุกห้องพิรพ่าหเจ้า	จอมเมื่อง เลขศแซ
สรรคเครองสรรพาวุธ	เลขศล้วน
เกวาระกรายล้ำเนื้อ	นองออก ไปแซ
ทวนอนุหน้าไม้ถ้วน	หมู่หมาย ๆ
๑ แวงในแวงนอกซ้าย	ชวาชนนุ
ชนคทายเงินทองพราย	เพรอกศฟ้า
ตากนนเกอบกนกรร	กัรราช
เรื่องชั้นเรื่องก้อมผ้า	ไพร์แพร ๆ
๑ แขวงชวาบริศาซ้าย	กมภันท์
กรกระลงเขนแปร	ง่างาว
แสงศัตรมลงเมื่องฉน	ฉลเมฆ
พลพวกหาญหัวห้อม	พยขไพร์ ๆ

๑๐ เสนานาเนกซ้าย

หมายหมู่ขรรคไชยศรี

ชยสินธุสำอางฮา

พลเลอกพลแล้วล้อม

๑๑ เชนแพนทองทยขถ้วน

หอกกายโตมรแซง

ธนูศธนูไชย

ยลยอกใจเพ็ชรพร้อม

๑๒ ชนั้กพลพิรภาพแผ้ว

ยินยุทอปรากฎชาญ

รายราวเครื่องเปนกง

ยศประการกล้าแกลัว

๑๓ พลหลวงหลายคอบค้ำ

ขุนตาศขุนเรือหาญ

ชนั้กพลชนตาง

หันหอกขอเงอง้าว

แซมขวา เล้าแซ

ล้ำแกลัว

วอรรยบ รยงแซ

ไขว้แขวง ๑

ตราไตร แต่งแซ

ชันก้อม

ชาวปราช

ไพร่หาญ ๑

ผลาญรงค์ รวคแซ

ใช้ซ้ำ

กรรรอบ กงแซ

แก้วนการย์ ๑

คัยทาง ทังแซ

หันค้าว

ง่าอยู่ ขย้ายแซ

ง่าคาว ๑

๑๑	๑๒
๑๓	๑๔
๑๕	๑๖
๑๗	๑๘
๑๙	๒๐
๒๑	๒๒
๒๓	๒๔
๒๕	๒๖
๒๗	๒๘
๒๙	๓๐
๓๑	๓๒
๓๓	๓๔
๓๕	๓๖
๓๗	๓๘
๓๙	๔๐
๔๑	๔๒
๔๓	๔๔
๔๕	๔๖
๔๗	๔๘
๔๙	๕๐
๕๑	๕๒
๕๓	๕๔
๕๕	๕๖
๕๗	๕๘
๕๙	๖๐
๖๑	๖๒
๖๓	๖๔
๖๕	๖๖
๖๗	๖๘
๖๙	๗๐
๗๑	๗๒
๗๓	๗๔
๗๕	๗๖
๗๗	๗๘
๗๙	๗๙
๘๐	๘๐

- ๑๐ ขวาช้ายหมายหมู่ถ้วน
 สारชอสรระสงสาร
 ทยมคชชอขาลชม
 ของเครื่องเคราแล้วถ้วน
- ๑๑ ถักสารทุกิพรแม่
 จักรพาฬพอพาล
 ขาลภูมิมณฑล
 เคยคว่าบรรุกกรัน
- ๑๒ พงงพลายในนอกกล้อม
 โหมพิมานไทรตรึงษ
 เร็วฤทธิแก้วนกลไกร
 กเกรอกธาตริแก้ว
- ๑๓ ครวี่อากาศเกอ
 เทพพยนยลยนค
 เมอลมนตรคักกชยน
 รยงรยบเหงำไททัยน
- แถวสาร
 แก้วนแก้ว
 พทวีย ไล้แซ
 ล้าสาร ๑
- มงคล
 เพรอศัพัน
 ทนหอก ยันแซ
 ผ่าผลาญ ๑
- เลือนไพร พรยกแซ
 เลอศแล้ว
 ษรราช ไล้แซ
 แก้วนรณ ๑
- ชากยรณ ชนแซ
 กุจไต
 ชามแข่ง ไล้แซ
 ทายกิน ๑

๑ - ภูโซไพรายแพรงเทลอม

เมอลมโนนฤมินท

ขียนทยมททยขอิชฎา

เมอลมณิศทรจ้ง

๑ - เงยงวงจะจวงแห้น

รัตนกลดกงางอน

กฤษรราชา

ทยมพระยาช่างกล้า

๑ - หักคินชเยศไค

ควรรค้อยราพค

ขียนทยมททยขเวหาศ

จงจำเซองฤทธิแกลัว

๑ - ภูษางามแงเกอ

เทพยสังทรยง

ทยมสารชื้อสญูร

พลพวกหาญถวันถ้า

โสภา เพรอกศแซ

อ้อยย้ง

รมณรวค เร้วแซ

จ่ายขร ๑

หรรษา

ง่าฟ้า

ชาญเคช ใส้แซ

แก้วนชน ๑

ชยเฮ เมื่อไต

เดอศแลัว

เหินแห่ พระแซ

แก้วนรงค์ ๑

กฤษร ชนแซ

ยวคกล้า

จตรทวีย

ร่อนรงค์ ๑

๑ ทุกสารเร็วรวรุ^๒
 ยันทรยบตรงไทรรัตน^๒
 ตรีสไทรเทพยทล^๒อง

แสงสลาขครทแพรว^๒แพรว^๒

๑ คลุกเคล้าผน^๒นผงาก^๒เผ้ง
 โฉมจเรอญจักรพรรดิ

หุทางฟฟายงา
 ยลยั้งนฤมิต^๒รัตน

๑ นานาพลพ่าหล^๒อิม

โฉมรสจักรพา^๒พ

งายงจำทยง^๒แซ

งวงเอนเฉลาแกว^๒เกอ^๒

๑ สารพรายคฤ^๒โฆษคฤ^๒้าม

กรลอกไทรตรงษชา^๒ญ

พิศโฉมกระสัง^๒ไทร

ตระล่ง^๒ไทรภพลัน

เซองชน^๒ ชน^๒แซ

รยบแกล^๒ว

ชากา^๒อ

แพรง^๒เฮอร์ ๑

ไปมา

เพรอก^๒พัน

งวงง่า งาม^๒แซ

เฮอร์^๒หาญ ๑

เลอน^๒แล เลอ^๒ค^๒แซ

ค^๒เคอ^๒

พาล^๒โพ

แกว^๒นหาญ ๑

อ^๒ค^๒อ^๒ง อ^๒ย^๒แซ

ชยว^๒พัน

จักร^๒อา^๒ อง^๒ค^๒แซ

เลอ^๒ค^๒ไชย ๑

๑ อภรณ์อากาศเกอ

ภาตระหลบไตรภูมิ

ทยมพิรพระสังทร

พรพระสังหารหน้า

๑ คชสารเสาวภาคย์พียง

พาหพรพระไพทรทรง

ทยมพิทธิไพรี

พอชรายชรขมมนนเห้า

๑ กรลขกรลออกกร้อง

โชติพระพิศณฺยง

ชำนิชำนานูชาญ

ทนหอกบ้นบ้องขว้าง

๑ ชยพระพิเศษล้า

สรพรเครองคชาภรณ์

เชษฏพระพิศาฬสา

ทานพระพิสุทถแกลัว

กญฺชร ชนแฮ

เพองหล้า

หายาก

ชนไชย ๆ

คชสิทธิ์

รวคเร็ว

เร็วรวค ยงแฮ

หินรงค์

เรองหาญ หินแฮ

ยวคข้าง

ชยเคช

ช่มบร ๆ

เลชหาญ

เพรชคแพรว

มรรถแ่วน ไวแฮ

แก่วนรณ ๆ

๑ พิศณุพระกรแก้วน้าย	สงคราม
พรพระกรรมไกรกล	วาทไว้
พรพรพระเกตุเงื่อนงาม	โสภาค
เพศพระกาลควรวไท์	แทบองค์ ๑
๑ พระสรสีหนาทย์ของ	ยื่นปราย
พิรเพ็ชรพระชยณรงค์	ชั้วพัน
ยื่นเทียมกำจายจักร	โจอมจ่าย
คักกเคยคั่นคว้าน้าย	คัทร
๑ พลเป็นกงซ้ายล้อม	เลอนกิน ๑
พรพระเสด็จตามค	คจแค้น
ทยมเพ็ชรพระอินทร	อาฆาฏ
มนนชราชชรัยสองแก้ม	เกอบคาง ๑
๑ ขวาซ้ายคยรกายหน้า	หลังหลาม
คิลป์พระพรวาง	วังฝ้าย
สารสรพระรามเร็ว	ฤทธิชน ๑
เลอศพระชยคั่นน้าย	สายเชิญ ๑

๑ สยสารหาญ ^๕ หนัล ^๕ ม	เลือนไพร พรยกแซ
รณพระชย ^๕ สิทธิเห็น	ห่อนชา
ทยมฤทธิ ^๕ พระไชย ^๕ ศักดิ์	สามารถ
รักษ ^๕ พระชย ^๕ ศรีกล้า	แก้วนชน ๗
๑ อภรรณอากาศ ^๕ แก้ว	แกมกาญจน์
สิทธิ ^๕ พระสัพ ^๕ พุทธผล	เลิศล้น
ทยม ^๕ สุทธิ ^๕ พระสมภาร	เสาวภาค
สาร ^๕ พระภู ^๕ อรพิน	ตรยบครอง
๑ สาร ^๕ พลาย ^๕ หลาย ^๕ หลาก ^๕ ซ้าย	แซมขวา
ชิต ^๕ แทบ ^๕ พระสน ^๕ สนอง	เขื่อน ^๕ ขว้าง
ทย ^๕ ลชล ^๕ พระฮา ^๕ ไครย	เสาวภาค
แล ^๕ เคร ^๕ อง ^๕ ข้าง ^๕ แล ^๕ ข้าง	ย่ย ^๕ รยง ๗
๑ ชย ^๕ พระอิน ^๕ ทรา ^๕ ค ^๕ น ^๕ ท ^๕ ยัน	เมามนน
ชาติ ^๕ พระอิน ^๕ ท ^๕ รีย ^๕ อง ^๕ ค	อ่า ^๕ แก ^๕ ล ^๕ ว
ฉิน ^๕ โฉม ^๕ พระฉ ^๕ ท ^๕ ท ^๕ น ^๕ น ^๕ ต	ทรง ^๕ เทศ
ข ^๕ ย้าย ^๕ อยู่ ^๕ ล ^๕ ม ^๕ แล้ว ^๕ ล ^๕ ้า	เขื่อน ^๕ ชน ^๕ น ^๕ ธ ๗

◎ ลางทวอวกระเทศหน้า	ชวยชวญ
ลางเตอขกระมนนภิ	พ่างขันน
ลางทวอค่าควรเมือง	ยงยวค
ลางช่างชนหมันนขุ	ส่ายขร ๑
◎ ลางเรื่อรวคพียงพ่าง	แสะสยาม
ลางล้ำสองางอน	เงอกฟ้า
ลางลางแก่วนสงคราม	เคยเกลอน ขรแซ
ลางล้ำงาอำหน้า	เดอคณน ๑
◎ ลางลางงามเงอนแกล้ง	เกลาเหลา หล่อแซ
ลางล้ำรางมนนพนน	ม่ายม้า
ลางลางอาชเอาชาร	ชาญชัยว
ลางล้ำแกลวกล้ำยา	ชันคา ๑
◎ ลางลางกทกัยวช้าย	ชวาชัย ควขแซ
ลางล้ำงาชวางอน	ง่าแกลัว
ลางกำคคคขค	แมลงภู
เคยผาคเผ้งแผ้วขุ	ผ่าเช็ญ ๑

๑ ขวาช้ายหมายหมู่หน้า

สรรพเครื่องอาวอเห็น

ลางงามเงอนไกรษร

ลางล้ำเก้าเท้ากล้า

๑ ไตรครึ่งษศิรายศรร้าย

ชัยภูลภษณาการ

คชสารค้คชสีห

แลเครื่องแลช่างเคอ

๑ กรพัทททองทาบถ้วน

รัตคนคำคยน

แซงชนกกกเขนยน

โยงโยคหลงหน้าร้อย

๑ พรายพรัสตรพักพนาคพร้อม

พรายแพรงภูโซไซย

จามรมล่านเมตองตา

ชานกูปแก้วเก้าอ

หลังไตร ตรวงแซ

ห่อนซ้ำ

โสภาค

แก้วนหาญ ๑

ถามี่ หนึ่งนา

แก่นเกอ

พิรยภาพ ใส้แซ

คู่ขยน ๑

แถวสน สอดแซ

ภูห้อย

คชคาค

แรงแใหม่ ๑

ภูษา

เพชรศแพรว

หลายหมู่

อาศนทอง ๑

◎ จองคชพยู่หงัง	การยทุช
แลเครื่องแลสารสรอง	เพรอก์พัน
สารสขสลายครอกือ	ครุทอะพ่าห
คาคายรุกรันชา	ข่มยวน ๑
◎ คายหน้าหน้าราหู	จับันทร
สรพคัยคำควร	ลวกล้อม
พรายพรายพัพพะหาห่าง	ยงรยาย ยายแฮ
คำคร่าของ้าวล้อม	ทายทอง ๑
◎ แหลนหลาวหอกคายคัง	โตมร
มลังเมลองเวองรอง	อร่ามฟ้า
แสะสรพแคขหมอนทอง	พรายเพรอก์
สคล้ำพลข้างม้า	หน่นนหนา ๑
◎ แคปลม้าแล้วเลอก์	สรวงสวรรค
เบ็ญจัสัทรสังษยา	คล้าวคล้อย
สยามกรรณสุพรรณหงษ์	ชยนแข่ง งามแฮ
สรพแคขหมอนทองห้อย	ภู่พราย ๑

๐ อัครวรรณงามพันแพ่ง	พอลักษณ
สวรรณพิมานทนายทยม	ทวยขั้ว
สีหราชสำนักนิโอม	สีหราช
วิลาศหงษ์หน้าส่วย	สรยบคาง ๑
๐ สีหเข็ญจรชาติพียง	ชยนชาม แข่งแซ
วรเวครไวชวาขวาง	ชวยบซ้าย
สองตาทรยบนิลาม	พชาติ
ถนัคชยาทรเมืองฟ้าคล้าย	คล้ายคล ๑
๐ โอมอินทรสรราชแม่	มือแมน แข่งแซ
ราชฟ้าหนหยยล	ยวคม่า
สุพรรณสีหแสนสิน	ธพชาติ
นิลเสวทรพลันพียงฟ้า	เปล่งเปลว ๑
๐ โอมศรีวิหาคณลา	เลขา
ราชลฤทธิเร็ว	รวกแท้
เมอลมุขเมวมมาลา	ควรรค่า เมืองแซ
เมอลมหาสงงชแปล	แปลกสังข์ ๑

๑ จักรลักษณ์คักคิพ้าหแม่นัน	แมนเฉลา
แรงรววเหาะขลังเร็ว	รวคฝ้าย
อาภรณ์พิพ็หารัน	รายรยบ
กลั๊กกลอกขวาซ่ายฝ้าย	ผาคณน ๑
๑ ทางฝงหลังเค็งสรยบ	คอคาง
ลิ่วแล่นปลันหนักซัก	ง่ายล้ำ
ภีสองน่องกางหาง	ชนนชอย กลแฮ
คันทรรยบซ้อคอง้า	ง่องงาม ๑
๑ พวกพลข้างม้ารยบ	รองจร โจษแฮ
คยรรคาศกินเหลือหลาม	ท่งท้าง
สรรเพ็ชฌ์พ่างศรีสรร	เพ็ชฌ์ภาคย์
ยามโยคพระเจ้าข้าง	เผือกฝ้ายล้ำ ๑
๑ ธงทวยหลายหลากกลัง	กลดไชย
ชรอ้าท่งทางฮา	กาศกลุ้ม
แพนทองพรรณรายไพ	โรจโชติ
หาญแห่จุ่มจุ่มล่อม	หน่นนหนา ๑

๑ สรวณศรีพทคฤโหมษณ์้อง

ทุมพ่างแตรสังขชวา

มฤทังค์ทรในทรอ

คองเกือกม้าพ้อก้อ

๑ สยงพิณสยงพาทยพ้อง

สยงคักตสยงแผกรยร

เกวี่ระงมเกวี่

สยงเกือบสยงก้องแกลัว

๑ ทุกพ้องทุกพ่นนถ้วน

พลขอบพลชนนธชนน

ทรนงทรเนืองใจ

คากาษคาก้างถ้ำ

๑ พลพระภูมิศรเรือง

รองรวงงโกกรยโคย

พลหาญแห่พลคช

พลพวกม้าแคล้วแคล้ว

กลองไชย

ขุขุ
ขุขุ

ทรพราช

โกกรศกรยง ๗

สารสม คู่แซ

จันนแจ้ว

สยงล่นน ภาแซ

โห่หรรษ์ ๗

แถวใน นอกแซ

เข่นเกล้า

เจียรกิต

ถ่งงโคย ๗

เฮารส ท่านแซ

ขุขุ
ขุขุ

แคกรเคลื่อน ไคลแซ

คัลคลา ๗

◎ หววม็๑องขุ๑นหมี๑นพร๑อม	พนนแห๑น แห๑น
หมา๑ยหมี๑ข๑ว๑าแข๑วงข๑ว	ไช๑ว๑ั๑ย
แข๑วงท๑องท๑ายท๑องแพ๑น	เช๑นไช๑ว
ส๑บส๑ำห๑ล๑งหน้า๑ฝ๑าย	หน๑น๑น๑หนา ๑
◎ เม๑อ๑ล๑ม๑นกว๑ันไพร๑่ถ๑วัน	แ๑ว๑ก๑อง ช๑น๑แฮ
ไ๑กว๑แ๑ว๑งศ๑ร๑าว๑ธ	ง๑ำ๑เ๑ง๑อ
ท๑ร๑น๑งท๑ร๑น๑อง๑หา	แห๑น๑ร๑า๑ช
ส๑ง๑ส๑ำ๑ล๑เก๑อ๑ก๑อม	แพ๑ร๑ง๑พร๑าย ๑
◎ พ๑ว๑ก๑พล๑กล๑้า๑ก๑ล๑้า๑กล๑าค	ไ๑ย๑หนา หน๑น๑น๑แฮ
ห๑า๑ญ๑ห๑่ม๑เก๑ร๑า๑ะ๑กร๑าย๑กร๑าย	ก๑่อน๑ม๑้า
ป๑ระ๑ค๑ิ๑ย๑ป๑ระ๑ท๑า๑คา	แห๑น๑แห๑ ๑ร๑ะ๑นา
แ๑ล๑แ๑ร๑อง๑แ๑ล๑หน้า๑หน้า	ไ๑คร๑์๑ช๑ม ๑
◎ ๑ง๑ค๑ู๑ทร๑ห๑ล๑าย๑แ๑ล๑่๑ก๑ล๑ิง	ก๑ล๑ค๑แ๑ช๑ร๑ง
ช๑ร๑อ๑้า๑อ๑ิ๑บ๑อ๑ม๑พร	เก๑อ๑ย๑ก๑ง๑ง
แ๑ตร๑ส๑ง๑ข๑ค๑ำ๑แ๑ค๑ง๑ค๑ร๑	ช๑ิ๑ค๑เ๑ม๑ษ ๑ค๑ฤ๑ม๑แฮ
ท๑ว๑น๑ธ๑น๑หน้า๑ไ๑ม๑่๑ค๑ง๑ง	ค๑่อ๑บ๑ร

๑ สรรเพ็ชฌัญญิโพธิ์เกล้า	๗๕	สงสาร
เครคณัแสนยากร		กล่นฝ้าย
พยงพระคชาธาร		ทรงเกษ
กลายคณัพลทวายฟ้า		เพื่องมาร ๑

ร้าย

๑ แค้นนั้นขันนฤเขนทรนฤเขศ นเรศรณรินทรา
 ธิยคิศจิสรรเพ็ชฌัญญิ สม่เค็จพระบรมไตรโลกนารณนายก
 กิลกษุเป็นเจ้า เกล้าภูวมณฑล สกกลชัพุธิเขศ คือ
 พระเคชเกษกระษัตริยรพิพงค์ ทรงมกภูรทันพิสตราภรณ
 วิภูสิคเสรีง เสค็จเหนือปฤษฎางคกฤษุชร คุุอมรสติคัย
 เอรารวรรณ์ ครรรไลยยังนครคู้ฟ้า ฤวลัยวิภูผ่านหล้า
 แหล่งเพียมพักขุญท้านนา ๑

๑ สารพูนส์พราศ์เหลอม	เขนทอง
ทนพระยาลาวพง	พวกเพอ
พระคณออกนางครอง	รักษราช นันนญา
กินแลฟ้าคว่างเคอ	ไยแทน ๑

- ๑ ขุนช้างฉนวนผาค้าง
งาค่องาขวิดแขวน
ถางเลียงหลักเหลอภา
พลเพื่อนพาศกชั้นน
- ๑ รำปางเขาไถ่รำ
ลาวแตงคัยปรากการ
กษัตริย์เลือนพลตาม
โสรรมเขือกแทงทวนม้า
- ๑ หาญเราคอแตงง้วง
สารเคียบคอตวาทัย
เขารุกเร่พลังขอ
ม้าช้างฉวิดไถ่ชั้นน
- ๑ ทรงบุญรหง่านเลื่อง
ฟองสมทกนกลางแปลง
สยสารกัชวณมา
งาค่องายอกันน
- ผลาญงา
เท่าหันน
พลใหญ่
รันลาญ ฯ
สงคราม ทำนนา
หน่นนหน้า
เร็วเร่
ท่นนหวอ ฯ
โห่งวฤ
เท่าหันน
ยขพ่าน
ช่วยแทง ฯ
ผล้านงา
เท่าหันน
โสรรมช่วย กนนแซ
ชรวกเซร ฯ

๑ ทรงบุญถ้วยเร่รัน

ลาวแล่นเปรตายหว

ขอเชนกระลงแวง

หอกช่วยเซองซักซ้า

๑ ลาวหวชากห้อยคิก

ฟุ่มเลือกหลามไหลจร

พระเทพประหารหัก

เชนแนบเชนดาวตั้ง

๑ เส้นาคกเค็ลออนเข้า

ลุย่านไทเท่งหงาย

พลเมืองไพร่ลาวหนาว

แตรตระหลยก้องหล้า

๑ พนนภกล้าฟาคฟ้า

ผ่นแผ่นขโยงเอียง

พลหลวงศรีราชบุตร

๑ เขาเก็ลออนข้างเขากล้า

รุกแทง

๑ ชาคชว้า

วณมาตร

๑ ช่นไฟ ๑

คอสาร

๑ จวยจ้ง

๑ โหมเค็ลออน

๑ ค้อตาย ๑

๑ กลยวลา

๑ เพือกฟ้า

๑ นฤนาท

๑ ส้งสยง ๑

๑ คินชรุก

๑ ช้ซ้า

๑ ผงงแผ่น มานา

๑ เก็ลออนเขา ๑

๑ พลม้าเขาแก้วน้ำ

พลหอกหาญครเลา

โยธาเหล่าหลายเหลือ

สยงมีระเรงฟ้า

๑ กษัตริย์ไวย้วนหน้า

รามราชาไทยเห็น

พระโสมนเศกนารายณ์

กาลเทศศรีเจ้าหล้า

๑ สำนักรฉายผาคพียง

คมขาคคชคชกร

พระกรกระลงเขน

กรลอกกตกั้งแพรว

๑ พลแพนพลหอกหน้า

เขาย่อมขนนทวทาย

ชาญชยชนชมกลอง

คนราชผู้แกลวกกล้า

พลเสือ

ไล่เท่ง

อกแผ่น มานา

ฟาคไฟ ๗

พริ้มพราย เพรอศแซ

ห่อนซ่า

เรื่องราช นันนญา

ส้มอ ๗

สีหเคนทร

เคลือบแคล้ว

กระลอก

เพรอศพราย ๗

พนักทอง

ค้อหน้า

กรยงแผ่น เผยอแซ

เกลอนพล ๗

๑ หมวกทองลกแล่นเข้า	ขบพ่นน ก่อนนา
เข้าประทะไค้กล	คักนัว
สียคนค้อลาวพนน	ภูใหญ่
หั่นนเค็จหววไค้หิว	ถ่งงถวาย ๗
๑ แพนคังไยไยเข้า	ทักแทน ก่อนนา
คววค้อคววลาวยาย	คันทยั้น
หางยุงหักโหมแพน	ทองเท่า
ยวนพ่ายพลล้านวัน	ค้ายคิง ๗
๑ พันภุกลาฟ้าเผ่า	เผากลย์
ภาเลวงฮกฮอง	แหล่งเหล้า
พราหมณะพรตสงฆาลวลล	โหงหต แล้วแซ
หมากขี้เป้นเจ้าเต็น	คันทน ๗
๑ หมากขามรกรุกข้าง	ตงเซอง
ลาวล้ามมวฉีเมา	ม่วยม่วย
ถางกนไน่วววินเซวอง	คยรกาย
ยงย้งล้ากล้วยล้า	ล้าวเลือน ๗

๑ ชยชยยศโยคเจ้า

ไกรเทพศรีสาคร

ชยชยเมือพนศรี

ชยชยพิศรพนฟ้า

๑ ชยชยอำนาจท้าว

รอนราพล่วงลงกา

ชยชยตั้งคิตคาม

ชยชยชนะไค้แก้ว

๑ ชยชยชมชาติแก้ว

ภูเขศสากลปอง

ชยชยมิ่งเมืองสวัสดิ

ชยชยพิศรท้าวไท

๑ ชยชยยศโยคก้อง

บุญเขอกววยงทองขบ

ชยชยราพิงสยง

สรหน่นนวนนอยเข้า

จักรกริ

เพื่องหน้า

นางนาฏ

เพื่อมมา ๑

คอราม

แผ่นแผ้ว

มารมารค นันนญา

ครอบครอง ๑

กฤษรค์

กราบไหวงัว

ภูลโภาค

เลอศกภา ๑

ไตรตรึงษ์

ไค้ไค้

ภาลาภ

อยู่มือ ๑

